

Emlékezés Kodály Zoltánra 2016. március 6-án

A Magyar Kodály Társaság rendezésében tartottak ünnepi megemlékezést és koszorúzást Kodály Zoltán síremlékénél a Farkasréti temetőben.

Jámbor Zsolt

a kecskeméti tagozat vezetője mondott beszédet:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Egy ünnepi megemlékezéstől, sokan azt várjuk hogy magasztos gondolatokat, pátosszal teli érzelmeket, vagy tudományosan igazolt szakmai tételeket sugározzon. Én inkább saját tapasztalatomat szeretném megosztani Önökkel arról, hogy mit jelent évtizedek távlatában, nekem – ének-zene tanárnak – Kodályról gondolkodni.

Gyermekkoromban élmény – hála akkori tanárainknak – az éneklés élménye, a felismerés, az alkotás, a közös próbák élménye. Hogy Csordás Klára mellett ülhettem a szoprán szólamban a ceglédi ének-zenei általános iskola kórus próbáin. (Akkor még nem tudtam, milyen megtiszteltetés ez.)

Később, a főiskolán, Kodály tananyaggá vált. Azonban csak felnőttként kezdtem megérteni, miről is van szó: Kodály Zoltán életműve nem csak a zenepedagógiai, zeneszerzői, vagy népzeneudósi, nemzetnevelői munkássága, hanem sokkal több. Ezek összessége, és még ennél is több: *átfogó életszemlélet, sőt, életmód.*

Számomra ez követendő példa: hogyan viszonyulok művelődéshez, pedagógiához, hithez, hazához. Csak néhány példát említenék:

Hogyan lehet megtartani magyarságunkat miközben európainak is valljuk magunkat?

Máig hatóan írt arról, hogy miért érdemes nyugatra menni, összedzni mindazt, ami arra méltó, és miért kell hazajönni, és itt felhasználni azt. Ma ez különösen aktuális üzenet.

Mennyire fontos a magyar nyelv, s mellette az idegen nyelvismeret:

A magyar nyelv állapota visszatérő eleme volt felszólalásainak. A világháló közösségi oldalain látni lehet egy nagyon érdekes riportot, ahol angol nyelven nyilatkozik egy amerikai csatornának. De a német, francia nyelv sem volt ismeretlen számára, valamint a latin és az ógörög sem.

Az egészséges életmód.

Van egy kedves idős barátom, aki sok évig egy medencében úszott Tanár Úrral. Nagyon büszkén meséli fiatal korának ezen élményét. Tudjuk, hogy milyen jól korcsolyázott, síelt. Mennyire magával ragadta a túrázás szeretete akár a svájci Alpok, akár a Hargita, a Csitári hegyek, vagy a Mátra volt az aktuális feladat.

A jövőhöz, a következő nemzedékhez való viszony.

Stratégiai kérdésnek tartotta ezt. Csak egyetlen példa a sok ismert közül. A Kis emberek dalai. Kodály a fiatal Weöres Sándort kérte arra, hogy e dallamokhoz írjon verseket. Erről Szőnyi Erzsébet Tanárnőtől lehet a legtöbbet tudni, hiszen Ő segítette a költőnek eligazodni a dallamok megismerésében. Kodály-Weöres szerző pár a gyerekeknek.

Rávilágított arra, hogy nem mindegy mit kapnak napi szellemi használatra gyermekeink. Ma hogyan állunk ezzel a kérdéssel? Felfogják-e azok, akik gyermekekhez szólnak szóval, muzsikával, hogy mekkora a felelősségük?

Az egymás iránti szeretet, tisztelet, az emberekhez való viszony.

Szó szerint gyalogosan körbejárva a magyar lakta országrészeket, nemcsak a népdal gyűjtése, megismerése volt fontos, hanem az életmód, az emberekkel való kapcsolat megélése is. Megismerni és megérteni. Vagy a barátai, tanítványai felé megnyilvánuló segítség, gondviselés anyagi és erkölcsi tekintetben is. Erről még lesz szó. Vagy el kell olvasni Emma asszony halálakor írt megrendítő búcsúzó sorait.

A hit jelenléte.

Természetes módon vállalta hitét, mert ez volt az erkölcsi mércéje: az evangélium hirdetése művein keresztül.

A hatalomhoz való viszony.

1959. szeptember 1. Kádár Jánosnak. /levél részlet/

„Győri beszédét olvasva, ezen a mondaton akadok meg: „Általában abbahagytuk az emberek ide-oda cserélgetését és dobálását...”

Nos, a népművelési minisztérium nem hagyta abba, sőt mintha most kezdené.... Micsoda országépítés, ha azokat, akik akarnak és tudnak építeni, támogatás helyett elgáncsolják...”

Kodály itt Bors Irma Tanárnő és Járdányi Pál Tanár Úr elmozdítása ellen szólt konkrétan, de közvetve a ZENE tanítás ügyéért is.

Kádár válaszában csak egy dolog van, ami nekem érdekes, a megszólítás:

„Tisztelt Tanár Úr!” – Még Ő is így szólította...

Ezzel kapcsolatban Péteri Lóránt írt kitűnő tanulmányt. (Kodály Zoltán és a Kádár-rendszer Művelődéspolitikája)

De nem csak egyéni, hanem közösségi, nemzeti érzékenység is jellemezte. Dalos Anna írja róla: „magára veszi nemzete összes fájdalmát, s hazája profétájaként veti papírra zenei gondolatait.”

Számomra a legfontosabb az igényességhez való feltétlen ragaszkodás, mely egész életét áthatotta.

Hogyan lehet ebben az Ő útját járni? Én, mint zenepedagógus hogyan kezdjek hozzá, hogyan folytassam? Úgy gondolom, nekünk nem szobrok kellene, hanem újra-és újra megújuló, de mégis állandó elvek.

Kodály ma nem lehet pont olyan, mint korábban volt. Ha ma élne, biztosan jutna eszébe más, új gondolat is. Valószínűleg másképp is fogalmazná meg azokat, de higgyék el, ugyanazokat az elveket vallaná.

Aktualizálva:

Biztosan Ő is örömmel fogadná, hogy az általános iskola alsó tagozatában visszaállították a heti két ének-zene órát. De biztosan felemelné szavát újra meg újra, hogy ez a felső tagozaton is megtörténjen.

Élére állna annak a kezdeményezésnek, hogy nekünk, ének-zenét tanítóknak, ma is fel kell frissítenünk módszertani tudásunkat. Meg kell újulnunk! Újítani, élményt adni, ez legyen újra a jelszó. Meg kell ismerni ez irányú lehetőségeket. (pl.: a Kodály Intézet munkatársainak csodás kezdeményezését.)

Persze, ezzel együtt harcolna, hogy az igénytelenség ne férközhesen, legalább az iskolai tananyagban, a tanulók közé. Reméljük, hogy az iskolai kóruséneklés kereteinek tervezett megerősítése ezt segíti majd!

Hölgyeim és Uraim!

A teljesség igénye nélkül, én ezek miatt érzem, hogy a Tanár Úrhoz való szelíd igazodás nem csak szakmai jellegű feladat, hanem *emberi tartás, életmód, átfogó életszemlélet.*

A megemlékezés meghitt hangulatát a közreműködő Budapesti Monteverdi Kórus szép éneke keretezte *Kollár Éva* Liszt-díjas karnagy vezetésével. Elsőként Kodály Zoltán: *Stabat Mater* műve hangzott fel. Majd a beszédet követően *Dóczy Péter* színművész adta elő *Illyés Gyula*: *Bevezetés egy Kodály hangversenyhez* című, megindítóan szép költeményét. Azt követte Kodály –Balassi szövegére komponált *Szép könyörgés* c. művének átélt előadása.

A koszorúzás megható perceit a befejezésül megszólaló: *Esti dal* lágyan csengő éneke avatta emlékezetessé.

A jelenlévő nagy számú résztvevő közönség ezután lesétált *Bartók Béla* síremlékéhez. *Ittész Mihály* a Magyar Kodály Társaság elnöke emlékezett méltó szavakkal a 135 éve született nagy magyar zeneszerzőre, Kodály Zoltán kortársára. A megemlékezés koszorúit elhelyezve népdalok közös énekével fejeződött be az emlékezés.

m.n-n k.

